

D'aquest còlera clàssic se'n produïren 192 casos, dels quals 113 afectaren a dones i 79 a homes. Els casos de còlera clàssic que acabaren amb la mort de l'infectat es donaren quan el malalt havia resistit el període àlgid de la malaltia, però no tenia la potència orgànica indispensable per a la reacció.

El còlera medullar es donà principalment entre individus adults d'una edat que oscil·lava dels 20 als 45 anys i afectà 39 dones i 18 homes. *"La forma medular fue como un remedo del cólera fulminante. Tuvo fenómenos precursores (...) Eran de dos clases: unos tenían su asiento en el tubo digestivo, consistiendo ya en una sensación indefinible de malestar en el estómago, ya en alguna arcada o vómito, dolores abdominales, diarrea, etc. y otros en los centros de inervación, que se traducían por paresias o rigideces musculares, y más principalmente por una sensación de calor y ardor ascendentes (...)"* Aquests fenòmens precursors eren a vegades tan insignificants que els trastorns apareixien de cop, de manera terrible. Aquests trastorns, malgrat no ser greus, eren tan inesperats i intensos que foren els que més van contribuir a difondre el pànic entre la població. Per tant, els principals símptomes eren l'aparició brusca de l'atac, els trastorns motrius i sensitius, la dismnèsia, la concentració vital i la reacció favorable. Un cop passada la fase aguda, es donaven altres trastorns com parèsia de braços o cames, vertigen, trastorns respiratoris i trastorns gastrointestinals com vòmits, diarrees, etc.

LA LLUITA CONTRA EL CÒLERA. AJUNTAMENT I JUNTA LOCAL DE SANITAT

Quan el primer de juliol de 1885 es va constituir el nou Ajuntament, sabia que tenia una espasa de Damocles que l'amenaçava, que era l'epidèmia de còlera que atacava diverses zones de la península Ibèrica i de França. En la situació geogràfica en què es troba el nostre poble és evident que aquesta amenaça no havia de ser ignorada per l'Ajuntament recentment constituït. Ja des del primer ple, després de la constitució del nou cartipàs municipal, es començaren a prendre mesures de prevenció en la línia de les que es prenen en la majoria d'ajuntaments de la província. Aquesta política preventiva venia marcada per les instruccions i circulars que arribaven des del Govern Civil i de la Junta Provincial de Sanitat, de les quals n'era la màxima expressió la circular de sanitat número 228, publicada al BOP núm. 102 de 25 d'agost de 1884. Totes aquestes mesures foren àmpliament seguides i reconegudes des d'un punt de vista sanitari i no oferien cap tipus de discussió des d'un punt de vista de prevenció. No obstant això, aquesta circular també deixà oberta la porta per a que els ajuntaments prenguessin totes aquelles mesures que consideressin oportunes, juntament amb la Junta Local de Sanitat, per evitar l'arribada de l'epidèmia. Aquesta condició obrí la possibilitat que els pobles poguessin prendre mesures de tancament sanitari per a protegir-se d'una epidèmia que atacava els pobles veïns. Es tractava de la controvertida política de l'acordonament.

Totes les mesures que es prengueren des de l'Ajuntament abans que l'amenaça fos vista com a real i pròxima foren de caire preventiu. En el primer ple, després d'haver-se constituït el govern, el dia 5 de juliol, les mesures preses, com ja he explicat abans, tenien a veure amb la millora del Rec del Molí, per evitar que les aigües que des d'aquest canal arribaven al poble poguessin quedar estancades, i també amb millorar el control sobre l'escorxador per evitar focus de putrefacció. En el ple del 12 de juliol s'insistí en les mesures sanitàries i també es demanà que tothom que allotgés un foraster ho havia de comunicar a les autoritats locals. Es va demanar, també, que es reunís la Junta de Sanitat (i ho feren el dia 16) per triar el local per ser usat com a hospital de colèrics i també es prengué la mesura de tancar les dues escoles en els horaris de màxim rigor atmosfèric. Totes aquestes mesures, preses quan encara l'amenaça era latent però no es veia pròxima, s'accentuaren quan, el dia 23 de juliol, es va tenir coneixement que el còlera era present a Torroella de Montgrí. En aquell moment l'amenaça era ja a les portes de casa. En el ple del 23 de juliol es passà a l'acció i de les mesures purament preventives es passà a mesures més directes que foren les següents: *"Primero: Acordonar la villa, para impedir la entrada a todo individuo que procedentes de dichos puntos y en general de todo aquel que se sepa esté infectado, por más que vengan con cédula de sanidad limpia. Que desde hoy se establezca un servicio de vigilancia entre los vecinos para impedir la entrada de los viajeros de que se habla en el primer párrafo. Segundo: Acordar destinar como lazareto o edificio destinado a observación de viajeros el edificio conocido por "Convento" (...). Tercero: Hacer fuegos en los sitios públicos, de sustancias que purifiquen la atmósfera (...)"*⁴¹. Tots aquests acords s'aprovaren per unanimitat per l'Ajuntament i per la Junta Local de Sanitat, segons quedà reflectit en el llibre de plens de l'ajuntament. De ben segur que l'edifici que es designà com a hospital de colèrics conegut com a "Convento" era l'antic convent dels servites a Empúries.

Com s'ha vist, es passà de la prevenció a l'acció. I la primera i principal acció aprovada fou acordonar el poble amb l'objectiu d'evitar que l'epidèmia arribés a la vila. Aquesta era una mesura àmpliament debatuda en premsa i que no agradava gaire a la comunitat científica més avançada.

Convent dels Servites.

Foto: Josep Esquirol. Fons Emili Gandia, MAC-Empúries.